

Mål C-825/21

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

23 december 2021

Domstol som begär förhandsavgörande:

Cour de cassation (Belgien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

13 december 2021

Klagande:

UP

Motpart:

Centre public d'action sociale de Liège

1. Föremålet för och omständigheterna i målet

- 1 Den 24 september 2014 nekades sökanden asyl och den 13 oktober 2014 delgavs hon ett föreläggande att lämna landet.
- 2 Den 16 oktober 2014 överklagade sökanden beslutet om avslag till Conseil du contentieux des étrangers (Domstol för utlänningsärenden).
- 3 Den 19 januari 2015 ansökte sökanden om uppehållstillstånd av medicinska skäl.
- 4 Den 8 juni 2015 förklarades denna ansökan kunna upptas till sakprövning, vilket ledde till att ett intyg om registrering (tillfälligt uppehållstillstånd) utfärdades till henne. Centre public d'action sociale de Liège (myndighet för sociala biståndsåtgärder i Liège) beviljade henne sedan ekonomiskt bistånd.
- 5 Den 22 juli 2015 avslog Conseil du contentieux des étrangers överklagandet av avslagsbeslutet av den 24 september 2014.

- 6 Den 20 april 2016 förklarade Office des étrangers (utlänningsmyndigheten) att ansökan om uppehållstillstånd av medicinska skäl var ogrundad. Intyg om registrering (tillfälligt uppehållstillstånd) utfärdades därför inte längre.
- 7 Sökanden överklagade detta beslut till Conseil du contentieux des étrangers. Ett sådant överklagande har inte suspensiv verkan.
- 8 Centre public d'action sociale de Liège drog således in hennes sociala bistånd från och med den 1 maj 2016.
- 9 Genom en dom av den 7 november 2016 avslog tribunal du travail de Liège (Arbetsdomstolen i Liège) det överklagande som sökanden hade lämnat in mot beslutet att dra in hennes sociala bistånd.
- 10 Den 15 mars 2017 avslog cour du travail de Liège (Arbetsöverdomstolen i Liège) hennes överklagande av denna dom.
- 11 Nämnda domstol ansåg i huvudsak att det föreläggande att lämna landet som delgetts före ansökan om uppehållstillstånd av medicinska skäl visserligen upphört att ha verkningar men samtidigt kvarstod och att det återfick sin fulla verkan när intygen om registrering inte längre beviljades. Sökanden, som inte längre vistas lagligt i Belgien, har därför inte längre rätt till det aktuella sociala biståndet.
- 12 Domen har överklagats till Cour de cassation (Högsta domstolen) som tillställt EU-domstolen förevarande begäran om förhandsavgörande.

2. Aktuella bestämmelser :

Unionsrätt

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna

- 13 I kapitel II, med rubriken ””Avslutande av den olagliga vistelsen”, föreskrivs i artikel 6 följande:

”Beslut om återvändande

1. Utan att det påverkar tillämpningen av de undantag som avses i punkterna 2–5 ska medlemsstaterna utfärda beslut om att tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på deras territorium ska återvända.

...

4. Medlemsstaterna får när som helst, av ömmande skäl eller av humanitära eller andra skäl, bevilja ett självständigt uppehållstillstånd eller någon annan form av tillstånd som ger rätt att stanna i landet till en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på deras territorium. I sådana fall ska inget beslut om återvändande utfärdas. Om ett sådant beslut redan har utfärdats ska det återkallas eller tillfälligt skjutas upp under giltighetstiden för uppehållstillståndet eller någon annan beviljad rätt att stanna.

...”

- 14 I artikel 8, med rubriken ”Avlägsnande”, föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att verkställa beslutet om återvändande om inte någon tidsfrist för frivillig avresa har beviljats i enlighet med artikel 7.4, eller om åläggandet att återvända inte har hörtsammats inom den tid för frivilligt återvändande som beviljats i enlighet med artikel 7.

...

6. Medlemsstaterna ska sörja för ett effektivt övervakningssystem för påtvingade återvändanden.”

Nationell lagstiftning

Loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'action sociale (Lag av den 8 juli 1976 om inrättande av myndigheter för sociala biståndsåtgärder)

- 15 I artikel 1 föreskrivs följande:

”Alla människor har rätt till socialt bistånd. Sådant bistånd syftar till att göra det möjligt för envar att leva ett liv i enlighet med mänsklig värdighet.

Härmed inrättas myndigheter för sociala biståndsåtgärder som på de villkor som fastställs i denna lag ska ha till uppgift att tillhandahålla sådant bistånd.”

- 16 I artikel 57 föreskrivs följande:

”§ 1. Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i artikel 57ter har myndigheten för sociala biståndsåtgärder i uppgift att ge enskilda personer och familjer den hjälp som samhället är skyldigt att ge.

...

Biståndet kan vara materiellt, socialt, medicinskt, socialmedicinskt eller psykologiskt.

§ 2. Med avvikelse från övriga bestämmelser i denna lag är uppgiften för myndigheten för sociala biståndsåtgärder begränsad till :

1° Beviljande av brådskande medicinsk hjälp till en utlänning som vistas olagligt i landet;

...

En utlänning som har uppgett sig vara flykting och har ansökt om att erkännas som sådan anses uppehålla sig olagligt i landet om asylansökan har avslagits och ett verkställbart föreläggande om att lämna landet har delgetts utlänningen i fråga.
...”

Loi du 15 décembre 1981 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (lag av den 15 december 1981 om utlänningars rätt till inresa, vistelse och bosättning samt om avlägsnande av utlänningar)

17 I artikel 9ter anges följande:

”§ 1. En utlänning som vistas i Belgien ... och som lider av en sådan sjukdom att den innebär en verklig risk för hans eller hennes liv eller fysiska integritet eller en verklig risk för omänsklig eller förnedrande behandling om det inte finns någon adekvat behandling i hans eller hennes ursprungsland eller i det land där han eller hon uppehåller sig, får ansöka om uppehållstillstånd i landet...”

Arrêté royal du 17 mai 2007 fixant des modalités d'exécution de la loi du 15 septembre 2006 modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (Kungligt dekret av den 17 maj 2007 om tillämpningsföreskrifter för lagen av den 15 september 2006 om ändring av lagen av den 15 december 1980 om utlänningars rätt till inresa, vistelse och bosättning samt om avlägsnande av utlänningar)

18 I artikel 7 föreskrivs följande:

”...

Med undantag för de fall som avses i artikel 9ter § 3 i lagen, ska ministerns ställföreträdare ge kommunen i uppdrag att uppta den berörda personen i utlänningsregistret och ge honom eller henne ett intyg om registrering av modell A. ...”

19 I artikel 8 föreskrivs följande:

”Det tillfälliga uppehållstillståndet och intyget om registrering i utlänningsregistret som utfärdas med stöd av artikel 9ter i lagen är giltiga i minst ett år.”

3. Sökandens inställning

- 20 Sökanden har i huvudsak gjort gällande att ett intyg om registrering ger den som ansöker om uppehållstillstånd av medicinska skäl rätt att uppehålla sig, om än tillfälligt och med osäker utgång, i landet och att det därför underförstått upphäver det tidigare meddelade föreläggandet att lämna landet. Den överklagade domen kan därför inte grundas på detta föreläggande att lämna landet för att fastställa att sökanden under den aktuella perioden, från den 1 maj till den 2 november 2016, uppehöll sig olagligt i landet och att hon inte kunde få socialt bistånd, annat än akut medicinsk hjälp, enligt artikel 57.2 i lagen av den 8 juli 1976.

4. Cour de cassations bedömning

- 21 Enligt artikel 6.1 i direktiv 2008/115 ska medlemsstaterna utfärda beslut om att tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på deras territorium ska återvända.
- 22 Enligt artikel 6.4 i direktiv 2008/115 får medlemsstaterna när som helst, av ömmande skäl eller av humanitära eller andra skäl, bevilja ett självständigt uppehållstillstånd eller någon annan form av tillstånd som ger rätt att stanna i landet till en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på deras territorium. Om ett beslut om återvändande redan har utfärdats ska det återkallas eller tillfälligt skjutas upp under giltighetstiden för uppehållstillståndet eller någon annan beviljad rätt att stanna.
- 23 Enligt artikel 8.1 i direktivet ska medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att verkställa beslutet om återvändande.
- 24 I domen av den 19 juni 2018, Gnandi (C-181/16, EU:C:2018:465), konstaterade EU-domstolen att det föreläggande att lämna landet som Office des étrangers de Belgique (Belgiens utlänningsmyndighet) har gett en tredjelandsmedborgare efter att hans ansökan om internationellt skydd har avslagits, utgör ett beslut om återvändande i den mening som avses i artikel 3.4 i direktiv 2008/115/EG.
- 25 I det mål som utmynnade i domen av den 15 februari 2016, N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84), hade den hänskjutande domstolen, Nederländernas Högsta förvaltningsdomstol, angett att enligt dess egen rättspraxis medför en asylansökan från en person som är föremål för ett förfarande för återvändande att ett beslut om återvändande som eventuellt tidigare har fattats inom ramen för detta förfarande automatiskt blir ogiltigt. EU-domstolen framhöll i detta avseende att den ändamålsenliga verkan av direktiv 2008/115/EG kräver att ett förfarande som inletts med stöd av detta direktiv, inom ramen för vilket ett beslut om återvändande har fattats, kan återupptas i det skede där det avbröts på grund av att en ansökan om internationellt skydd lämnats in, så snart som denna ansökan har avslagits i första instans. EU-domstolen slog vidare fast att medlemsstaterna är skyldiga att inte äventyra uppnåendet av det mål som eftersträvas i det sistnämnda direktivet, nämligen att införa en effektiv politik för avlägsnande och återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i landet. EU-

domstolen tillade i detta avseende att det följer av såväl medlemsstaternas lojalitetsplikt enligt artikel 4.3 i fördraget om Europeiska unionen som av de krav på effektivitet som bland annat anges i skäl 4 i direktiv 2008/115/EG att den skyldighet som medlemsstaterna har enligt artikel 8 i det direktivet att verkställa avlägsnande i de fall som avses i punkt 1 i den artikeln måste fullgöras så snart som möjligt. Denna skyldighet skulle inte uppfyllas om avlägsnandet försenades på grund av att sådant förfarande som det som beskrivs i föregående stycke – efter det att ansökan om internationellt skydd har avslagits i första instans – måste återupptas, inte i det skede då det avbröts utan från början.

- 26 I detta fall anser Cour de cassation att den åberopade grunden kräver en tolkning av artiklarna 6 och 8 i direktiv 2008/115/EG.
- 27 Innan Cour de cassation avgör målet beslutar den därför att ställa följande fråga till EU-domstolen.

5. Tolkningsfråga

- 28 Cour de cassation vilandeförklarar målet till dess att EU-domstolen har besvarat följande tolkningsfråga:

Utgör artiklarna 6 och 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna hinder för en nationell rättsregel enligt vilken utfärdande av ett intyg som ger [tillfällig] uppehållsrätt i samband med prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd av medicinska skäl – vilken ansökan anses kunna tas upp till sakprövning mot bakgrund av de kriterier som anges ovan – innebär att tredjelandsmedborgaren tillåts att vistas i landet, om än tillfälligt och med osäker utgång, under tiden som denna ansökan provas varvid utfärdandet av ett sådant intyg därför innebär att det beslut om återvändande som tidigare fattats inom ramen för ett asylförfarande underförstått återkallas, vilket nämnda utfärdande är oförenligt med ?